

III. PRZEGLĄD ORZECZNICTWA

ORZECZNICTWO CYWILNE SĄDU NAJWYŻSZEGO

Kodeks cywilny z 23 IV 1964 r. (Dz. U. nr 16, poz. 93)

Art. 153. Przez stan prawny, według którego przede wszystkim ustala się granice w myśl art. 41 pr. rzecz. (art. 153 k. c.), należy rozumieć także zasiedzenie przygranicznych pasów ziemi (III CR 424/66 — 26 IV 1967 r.).

Art. 58 w związku z art. 155. „Nieważna jest umowa, mocą której cudzoziemiec dewizowy bez zezwolenia właściwej władzy dewizowej sprzedaje i przenosi własność nieruchomości położonej w Polsce krajowcowi dewizowemu za krajowe środki pieniężne” (uchwała III CZP 108/66 — 28 II 1967 r.).

Art. 88 w związku z art. 1037. Spadkobierca uchylając się od skutków prawnych umowy o dział spadku, zawartej pod wpływem błędu, może złożyć wniosek o przeprowadzenie postępowania działowego bez potrzeby uprzedniego dochodzenia w drodze powództwa ustalenia uznania umowy o dział spadku za pozbawioną skutków prawnych. Termin roczny przewidziany w art. 88 § 2 k. c. jest zachowany, jeżeli oświadczenie uchylające się od skutków prawnych zawartej umowy dojdzie w tym terminie do wiadomości drugiej strony (uchwała III CZP 7/67 — 6 III 1967 p.).

Art. 928 § 1 i 929 w związku z art. 13 § 1 k. p. c. Żądanie uznania spadkobiercy za niegodnego (art. 928 § 1 k. c.) sąd rozpoznaje w procesie (III CZP 31/67 — 10 V 1967 r.).

Art. 694. „Przepisy o ochronie własności nie mają zastosowania do ochrony praw dzierżawcy” (uchwała III CZP 26/67 — 15 IV 1967 r.).

Przepisy wprowadzające kodeks cywilny z 23 IV 1964 r. (Dz. U. nr 16, poz. 94)

Art. LX § 2. „Przepis art. LX § 2 przep. wprov. k. c. ma zastosowanie także w takim wypadku, gdy osobiste użytkowanie wydzielonych części gospodarstwa należącego do spadku przez kilku spadkobierców «stało przed dniem 5 VII 1963 r. na skutek samowolnego pozbawienia posiadania jednego spadkobiercy przez innego spadkobiercę, jeżeli spadkobierca, który został pozbawiony posiadania uzyskał prawomocny wyrok nakazujący przywrócenie tego posiadania, choćby nawet postępowanie egzekucyjne zmierzające do wykonania tego wyroku nie zostało zakończone” (uchwała III CZP 67/67 — 13 X 1967 r.).

Kodeks rodzinny i opiekuńczy z 25 II 1964 r. (Dz. U. nr 9, poz. 59)

Art. 42 i 45. Nieruchomość rolna, która wchodziła w skład majątku wspólnego istniejącego po ustaniu wspólności ustawowej między małżonkami, lecz która na wniosek jednego z małżonków (byłych małżonków) została, na podstawie art. 7 ustawy z dnia 28 VI 1962 r. o przejmowaniu niektórych nieruchomości rolnych w zagospodarowanie lub na własność państwa oraz o zaopatrzeniu emerytalnym właścicieli tych nieruchomości i ich rodzin (Dz. U. nr 38, poz. 166), bez żadnego ekwiwalentu przejęta na własność państwa, nie podlega — jako nie wchodząca już w skład majątku wspólnego — podziałowi. Jeżeli jednak przez postawienie wymienionego wniosku małżonek (b. małżonek) wyrządził drugiemu małżonkowi (b. mał-

zonkowi) ze swej winy szkodę, poszkodowany może żądać na zasadach ogólnych odszkodowania. Jeżeli toczy się postępowanie o podział majątku wspólnego, roszczenia tego poszkodowany może dochodzić (tylko w tym postępowaniu (art. 618 w zw. z art. 567 § 3 i 688 k.p.c.)" (uchwała III CZP 73/67 — 27 X 1967 r.).

Kodeks postępowania cywilnego z 17 X 1964 r. (Dz. U. nr 43, poz. 296; sprost.: z 1965 r. nr 15, poz. 113)

Art. 17 p. 3. „Przepis art. 17 pkt 3 k.p.c. nie ma zastosowania do spraw o naprawienie szkody wyrządzonej zaginięciem ruchomości stanowiących własność pracownika Okręgowego Zarządu Lasów Państwowych, spowodowanej winą Nadleśnictwa podległego wymienionemu Zarządowi oraz z winy pracownika Okręgowego Zarządu Lasów Państwowych" (uchwała III CZP 58/67 — 26 IX 1967 r.).

Art. 140 w związku z art. 32 k.p.c. „Roszczenie matki dziecka przeciwko jego ojcu o zwrot kosztów utrzymania i wychowania dziecka, oparte na przepisie art. 140 k.r. i op., stanowi roszczenie alimentacyjne w rozumieniu art. 32 k.p.c. (uchwała III CZP 63/67 — 6 X 1967 r.).

Art. 189, art. 716—729. Powództwo o ustalenie nieistnienia skutecznie zawartego małżeństwa wobec orzeczenia jego rozwodu należy uznać za dopuszczalne w przypadku, gdy chodzi o rozwód sądu konsystorskiego, którego akta zaginęły, zanim rozwiązanie małżeństwa odnotowano na marginesie aktu małżeństwa. W inny bowiem sposób małżonkowie nie mogą udowodnić tego faktu. Przepisy procedury cywilnej, odnoszące się do odtworzenia akt (art. 716—729 k.p.c.), dotyczą tylko akt sądu państwowego. W tym więc wyjątkowym przypadku istnieje interes prawny do ustalenia nieistnienia małżeństwa (I CR 657/66 — 7 III 1967 r.).

Art. 518. „W postępowaniu nieprocesowym oddalenie skargi o wznowienie postępowania następuje w postaci postanowienia. Od postanowienia tego jako orzekającego co do istoty sprawy przysługuje nie zażalenie, lecz rewizja (art. 518 k.p.c.)". (III CZP 27/67 — 5 IV 1967 r.).

Art. 524 § 2. „Jeżeli prawomocne postanowienie stwierdzające nabycie własności nieruchomości przez zasiedzenie narusza prawa zainteresowanego, który nie był uczestnikiem tego postępowania — może on dochodzić swych praw wyłącznie w drodze wznowienia postępowania w tej sprawie (art. 524 § 2 k.p.c.)". (III CZP 60/67 — 13 IX 1967 r.).

Art. 669 i nast. W postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku sąd, rozstrzygając spór o ustalenie ważności lub nieważności testamentu, może wydać w tym przedmiocie postanowienie wstępne (III CZP 37/67 — 9 V 1967 r.).

Dekret z 11 X 1946 r. Prawo o księgach wieczystych (Dz. U. nr 57, poz. 320 wraz ze zm.)

Art. 20. 1. Wpis w księdze wieczystej prawa własności nieruchomości państwowej, znajdującej się w użytkowaniu (zarządzie) państwowej jednostki organizacyjnej, powinien wymieniać jako właściciela: a) skarb państwa z równoczesnym wskazaniem państwowej jednostki organizacyjnej, jeżeli nie jest ona osobą prawną, albo b) oznaczenie państwowej jednostki organizacyjnej, która w imieniu własnych względem zarządzanych przez nią części mienia ogólnonarodowego wykazuje uprawnienia płynące z własności państwowej, jeżeli jednostka ta ma osobowość prawną.

2. Do ujawnienia w księdze wieczystej użytkowania (zarządu) państwowej jednostki organizacyjnej w rozumieniu art. 10 ustawy z dnia 14 VII 1961 r. o gospo-

darce terenami w miastach i osiedlach (Dz. U. nr 32 poz. 159 ze zmianami) potrzebna jest decyzja właściwego do spraw gospodarki komunalnej i mieszkaniowej organu prezydium odpowiedniej rady narodowej (III CZP 72/67 — 16 X 1967 r.).

Ustawa z 31 I 1961 r. o łączności (Dz. U. nr 8, poz. 48)

Art. 56 ust. 3. „Jeżeli zaginięcie paczki bez podanej wartości albo ubytek lub uszkodzenie jej zawartości jest następstwem czynu niedozwolonego, popełnionego przez pracownika przedsiębiorstwa państwowego, „Polska Poczta Telegraf i Telefon”, przedsiębiorstwo to odpowiada za wynikłą stąd szkodę na podstawie przepisów prawa cywilnego o czynach niedozwolonych” (uchwała składu 7 sędziów SN III CZP 38/67 — 9 IX 1967 r.).

Ustawa z 17 II 1961 r. o spółdzielniach i ich związkach (Dz. U. nr 12, poz. 61)

Art. 138. „Jeżeli spółdzielcze prawo do lokalu w spółdzielni mieszkaniowej stanowiło przedmiot wspólności ustawowej, sąd może w sprawie o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności przyznać to prawo także temu małżonkowi, z którego członkostwem nie jest ono związane w rozumieniu art. 138 ustawy o spółdzielniach i ich związkach, chyba że małżonek ten nie jest członkiem spółdzielni. Jeżeli małżonek ten nie jest członkiem spółdzielni, sąd może przyznać mu ogół praw majątkowych związanych z członkostwem drugiego małżonka, a koniecznych do uzyskania członkostwa i spółdzielczego prawa do lokalu, które stanowiło przedmiot wspólności ustawowej. Drugi małżonek otrzymuje w obydwu wypadkach odpowiednią spłatę.

Sąd może także — bez względu na to, czy oboje małżonkowie są członkami spółdzielni mieszkaniowej — dokonać procentowego podziału wymienionych praw między obojga małżonków” (uchwała III CZP 68/67 — 13 X 1967 r.).

Rozporządzenie Rady Ministrów z 14 V 1964 r. w sprawie opróżniania lokali oraz ustalenia wysokości czynszu najmu za niektóre lokale w budynkach położonych na terenie państwowych gospodarstw rolnych i leśnych oraz przedsiębiorstw mechanizacji rolnictwa., (Dz. U. nr 19, poz. 114)

§ 3 ust. 2 pkt 3. „Osobom zatrudnionym w resorcie rolnictwa, wymienionym w § 3 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z 14 V 1964 r. w sprawie opróżniania lokali oraz ustalenia wysokości czynszu najmu za niektóre lokale w budynkach położonych na terenie państwowych gospodarstw rolnych i leśnych oraz przedsiębiorstw mechanizacji rolnictwa (Dz. U. nr 19, poz. 114), nie przysługuje prawo do zajmowania lokali w budynkach położonych na terenie państwowych gospodarstw leśnych” (uchwała III CZP 14/66 — 6 III 1967 r.).

Zebrał

Henryk Dąbrowski

ORZECZNICTWO KARNE SĄDU NAJWYŻSZEGO IZBA KARNA I IZBA WOJSKOWA

Kodeks karny

Art. 25. Dobrowolne odstąpienie ma wówczas miejsce, gdy sprawca z własnej woli nie wykonał ostatnich czynności niezbędnych do wywołania zamierzonego celu.

Pobudki odstąpienia sprawcy od działania mogą być różne, jak np. strach przed odpowiedzialnością karną w razie wykrycia przestępstwa i jego sprawcy, litość

wobec pokrzywdzonego itd., i są one obojętne dla ustalenia dobrowolności odstąpienia od działania. Decydujące znaczenie ma tu kwestia, czy odstąpienie miało charakter dobrowolny, tj. że sprawca podjął decyzję z własnej woli, bez wpływu czynnika zewnętrznego (2 XII 1966 r. — V KRN 660/66).

Art. 26. Przez podżeganie do przestępstwa należy rozumieć nie tylko działanie zmierzające do wzbudzenia u osoby nakłanianej woli jego popełnienia, lecz również wszelkie formy namowy, których celem jest wpłynięcie na inną osobę, by nie odstąpiła od powziętego zamiaru popełnienia przestępstwa, zwłaszcza zaś ponaglanie innej osoby do realizacji zaplanowanego czynu przestępczego, a więc również wszelkie inne sposoby oddziaływania, zmierzające do wzmocnienia w psychice innej osoby woli dokonania czynu przestępczego (24 I 1967 r. — II KR 211/66).

Art. 31. W razie realnego zbiegu przestępstw, kary dodatkowe orzekać należy w nawiązaniu do konkretnego przestępstwa przed orzeczeniem o karze łącznej. Orzeczenie kar dodatkowych w dalszej kolejności, już po karze łącznej, jest jawną obrazą art. 31 § 2 k. k. (25 VII 1967 r. — III KR 96/67).

Art. 57 § 2. Stosownie do treści art. 57 § 2 k. k., wymierzenie kary aresztu może nastąpić tylko wtedy, gdy skazanie na grzywnę nie byłoby celowe. Ustawodawca pozostawia ocenę niecelowości skazania na grzywnę sądowi orzekającemu, jednak decyzja sądu w tym zakresie musi być uzasadniona przez wskazanie przesłanek, dla których sąd skazanie na grzywnę uznał za niecelowe.

Niecelowość skazania na karę grzywny może zachodzić np. wtedy, gdy ze względu na stosunki majątkowe lub charakter sprawcy nie będzie ona stanowiła dostatecznej dolegliwości i nie spełni celu kary, jakim jest przede wszystkim reedukacja sprawcy (15 VI 1967 r. — V KRN 249/67).

Art. 62. Przepis art. 62 § 1 k. k. pozostawia uznaniu sądu oddanie skazanego pod dozór ochronny na czas zawieszenia kary, ale to uznanie nie może być dowolne, lecz musi opierać się na okolicznościach wskazujących na celowość zastosowania do skazanego dozoru ochronnego na czas zawieszenia kary, ze względu na przyszłość skazanego i łączące się z nią dobro społeczeństwa (10 I 1967 r. — II KR 66/66).

Art. 140 § 1. Działanie przestępne z art. 140 § 1 k. k. polega na stwierdzeniu okoliczności nieprawdziwej, albo na przeinaczeniu lub rozmyślnym zatajeniu okoliczności prawdziwej, z pełną wiedzą sprawcy, że podaje fakt niezgodny z prawdą lub zataja fakt prawdziwy (20 V 1967 r. — V KRN 425/67).

Art. 225 § 1. Nagminne szerzenie się pewnego rodzaju przestępstw nie może samo przez się uzasadniać wymierzenia, mimo pozytywnej prognozy co do poprawy sprawcy, kary dożywotniego więzienia. Zastosowanie bowiem względem sprawcy, przy pozytywnej prognozie co do jego poprawy, kary eliminującej go ze społeczeństwa, byłoby możliwe jedynie w przypadkach wyjątkowo drastycznych, zwłaszcza gdy sposób popełnienia zbrodni i okoliczności, w jakich sprawca się jej dopuścił, są tego rodzaju, że wywołują w społeczeństwie szczególnie oburzenie i gdy kara terminowego więzienia, nawet w najwyższym wymiarze, nie dawałaby zadośćuczynienia społecznemu poczuciu sprawiedliwości (22 XI 1966 r. — II KR 144/66).

Art. 225 § 2. Jednoczesne zastosowanie art. 225 § 2 k. k. i art. 18 § 1 k. k. jest w zasadzie możliwe, gdy objawy stanu psychicznego oskarżonego odpowiadające warunkom określonym w art. 18 § 1 k. k. są innej natury aniżeli objawy stanu psychicznego odpowiadające warunkom określonym w art. 225 § 2 k. k., np. gdy osoba niedorozwinięta umysłowo (oligophrenia) w stopniu uzasadniającym zastosowanie

art. 18 § 1 k. k. dopuszcza się zabójstwa pod wpływem silnego wzruszenia (5 VII 1967 r. — II KR 69/67).

Art. 225 § 2. Mimo spożycia alkoholu, sprawca może korzystać z uprzywilejowanej kwalifikacji prawnej z art. 225 § 2 k. k., jeśli dopuścił się zabójstwa pod wpływem silnego wzruszenia wywołanego nie alkoholem, lecz inną przyczyną (30 VI 1967 r. — II KR 52/67).

Art. 230. Istota winy kierowcy pojazdu mechanicznego nie mającego uprawnień i umiejętności do prowadzenia tego rodzaju pojazdów polega nie na niezachowaniu należytej ostrożności podczas jazdy, gdyż nie można wymagać prawidłowego prowadzenia samochodu od osobnika, który tego robić nie może, lecz właśnie na tym, że prowadzi pojazd mechaniczny nie posiadając ani uprawnień, ani umiejętności do wykonywania tej czynności (16 XI 1966 r. — Rw 1027/66).

Art. 240. Jakkolwiek przy przestępstwie określonym w art. 240 k. k. często nie jest możliwe ustalenie, kto jest bezpośrednim sprawcą skutku określonego w tym przepisie, to jednak zastosowanie tego przepisu jest możliwe tylko wówczas, gdy zostaje ustalone, który z uczestników bójki lub pobicia jest bezpośrednim sprawcą skutku. Przepis art. 240 k. k. będzie zastosowany także do takiego bezpośredniego sprawcy wówczas, gdy zwycięża on jako surowszy, na zasadzie zbiegu przepisów ustawy.

W razie nieustalenia bezpośredniego sprawcy skutku określonego w art. 240 k. k., podstawą odpowiedzialności i przesłanką decydującą o stopniu winy danego uczestnika bójki lub pobicia jest nie to, że swoim udziałem w bójce co najmniej z winy nieumyślnej przyczynił się do powstania skutku określonego w art. 240 k. k., którego bezpośrednim sprawcą jest inny, nieustalony uczestnik bójki lub pobicia (14 X 1966 r. — Rw 849/66).

Art. 251. Samowolne użycie przez sprawcę roweru, będące przemocą skierowaną bezpośrednio w stosunku do rzeczy, ogranicza zarazem w sposób dotkliwy swobodę właściciela korzystania ze swego roweru. A skoro to ograniczenie jest nieuchronnym następstwem zaboru roweru (nieuchronność zaś nastąpienia skutku oznacza dolus *directus*), przeto należało przyjąć, iż działanie oskarżonego wyczerpuje znamiona przestępstwa określonego w art. 251 k. k. (26 XI 1966 r. — V KRN 897/66).

Art. 255 §5. Przepis art. 255 § 5 k. k. przewiduje możliwość zgłoszenia wniosku przez władzę przełożoną urzędnika, a nie możliwość objęcia oskarżenia przez prokuratora w trybie art. 65 k.p.k. (19 XII 1966 r. — V KRN 738/66).

Art. 259. Różnica między art. 259 a 261 k. k. polega między innymi na tym, że przy rozboju (art. 259 k. k.) mienie pokrzywdzonego przechodzi w posiadanie sprawcy natychmiast, bez względu na sposób zawładnięcia (obojętne, czy sprawca sam je zabrał, czy też zmusił pokrzywdzonego do wydania), natomiast przy wymuszeniu (art. 261 k. k.) mienie pokrzywdzonego nie przechodzi w posiadanie sprawcy natychmiast, lecz pokrzywdzony rozporządza tym mieniem na przyszłość (np. podpisuje zobowiązanie lub zrzeczenie się jakiegoś prawa, albo zobowiązuje się dostarczyć mienie w przyszłości). Właśnie ten moment, że pokrzywdzony nie traci mienia natychmiast a rozporządzając nim na przyszłość ma jeszcze szanse uratowania go, choćby przez zawiadomienie organów MO, uzasadnia łagodniejszą sankcję z art. 261 k. k. (9 II 1967 r. — V KRN 684/66).

Art. 261. Zawarty w art. 261 k. k. warunek, że gwałt musi być natychmiastowy, oznacza, że ma być użyty natychmiast po niewykonaniu żądania, nie zaś natychmiast po samym żądaniu. Na gruncie tej zasady nie może budzić wątpliwości uzna-

nie, że stanowi zbrodnię rozbójniczego wymuszenia (art. 216 k.k.) działanie sprawców polegające na przesłaniu anonimu z żądaniem wypłacenia kwoty pieniężnej pod groźbą uszkodzenia ciała (23 III 1967 r. — V KRN 23/67).

Art. 286 § 3. Sprawy gospodarcze niejednokrotnie bywają skomplikowane i złożone, w związku z czym podjęcie właściwej i trafnej w konkretnej sytuacji decyzji ma olbrzymie znaczenie dla gospodarki narodowej, jak i poszczególnych przedsiębiorstw. Podjęcie takiej decyzji niejednokrotnie połączone jest z ryzykiem, które przy uwzględnieniu konkretnych warunków jest dopuszczalne bez narażenia się na zarzut postępowania niezgodnego z obowiązkami ciężącymi na dobrym gospodarzu. Ryzyko takie nie może jednak być nieograniczone. Granice jego oceniane być muszą zawsze na tle konkretnej sytuacji, przy czym elementem podstawowym decydującym o jego dopuszczalności musi być dobro gospodarki narodowej, a w danym przypadku poszczególnego przedsiębiorstwa (26 IV 1967 r. — III KR 14/67).

Kodeks karny Wojska Polskiego

Art. 109. Decydujące kryterium dla oceny wagi i szkodliwości społecznej przestępstwa dezercji stanowi przede wszystkim stosunek sprawcy do ciężącego na nim obowiązku wojskowego, wyrażający się w działaniu z zamiarem albo całkowitego czy też czasowego uchylenia się od tego obowiązku, nie zaś okres faktycznego samowolnego pobytu sprawcy poza jednostką wojskową lub miejscem służby (7 sędziów 3 IV 1967 r. — R Nw 13/67).

Art. 130. Obowiązki ciężące na dysponencie pojazdu mechanicznego mają charakter ogólny i polegają na nadzorowaniu kierowcy, by zachowywał on podstawowe wymogi warunkujące jego zdolność do prowadzenia pojazdu oraz bezpieczną jazdę. Za prawidłowe natomiast prowadzenie pojazdu mechanicznego odpowiedzialny jest wyłącznie kierowca. Dysponent nie jest obowiązany do zastępowania kierowcy w decyzjach co do sposobu dokonywania poszczególnych manewrów pojazdem (10 IV 1967 r. — R w 226/67).

Art. 144. Każde naruszenie zasad ruchu na drogach publicznych stanowi potencjalne, tj. abstrakcyjne zagrożenie bezpieczeństwa tego ruchu; przestępstwem jednak może stać się tylko wówczas, gdy zagraża konkretnie istniejącemu dobru o istotnym ciężarze gatunkowym. Wyjątek od tej reguły przewiduje jedynie art. 28 ustawy z 10 XII 1959 r. o zwalczaniu alkoholizmu (7 sędziów 29 XII 1966 r. — R Nw 50/66).

Kodeks postępowania karnego

Art. 8. Udział sędziego w rozpoznaniu sprawy, w której występuje w charakterze biegłego małżonek tego sędziego, pozostaje w sprzeczności z zasadami wyrażonymi w art. 8 i 9 k. k. oraz jest uchybieniem powodującym uchylenie orzeczenia, jeżeli uchybienie to mogło mieć wpływ na treść wydanego orzeczenia (6 VII 1967 r. — VI KZP 18/67).

Art. 17 § 3. Postanowienie sądu wojewódzkiego jako pierwszej instancji o przejęciu do rozpoznania sprawy należącej do właściwości sądu powiatowego (art. 17 § 3 k. p. k.) nie może być uchylone lub zmienione, jeżeli nie zostało zaskarżone.

W razie uchylenia przez Sąd Najwyższy wyroku sądu wojewódzkiego w takiej sprawie i przekazania mu sprawy do ponownego rozpoznania, sąd wojewódzki nie przestaje być właściwy do jej rozpoznania i nie może sprawy zwrócić sądowi powiatowemu właściwemu według zasad ogólnych (25 VIII 1967 r. — VI KZP 33/67).

Art. 18 § 2. W przypadku uchylenia wyroku sądu powiatowego i przekazania mu sprawy do ponownego rozpoznania przez sąd rewizyjny, sąd ten może rozpoznać

przez jednego sędziego rewizję od drugiego wyroku sądu powiatowego tylko na podstawie nowego zarządzenia prezesa sądu wojewódzkiego do jednoosobowego rozpoznania sprawy (22 III 1967 r. — V KRN 2,27/67).

Art. 46. Zmiana wyroku przez zaliczenie na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności okresu tymczasowego aresztowania nie może nastąpić w trybie art. 46 k. p. k., w myśl którego sprostować można jedynie oczywistą omyłkę pisarską (19 VIII 1967 r. — V KRN 744/67).

Art. 95. W myśl art. 95 k. p. k. uprzednie zeznania świadka (matki oskarżonego), (wobec odmowy złożenia zeznań na rozprawie (art. 94 § 1 k. p. k.), nie mogły być odczytane and też w jakikolwiek inny sposób odtworzone. Jednakże przepis art. 95 k. p. k. odnosi się jedynie do zeznań świadka, nie dotyczy zaś protokołu zawiadomienia o przestępstwie, który — stosownie do przepisu art. 300 § 1 p. 1 k. p. k. — podlega odczytaniu na rozprawie, niezależnie od tego, czy osoba, która złożyła zameldowanie o przestępstwie, odmówiła później zeznań, wykorzystując swe uprawnienia przysługujące jej z mocy art. 94 § 1 k. p. k. (21 X 1966 r. — II KR 122/66).

Art. 299 § 6. Przepis art. 299 § 6 k.p.p. zezwala za zgodą stron na zaliczenie w poczet dowodów ujawnionych na rozprawie, bez odczytania, wszelkich protokołów przesłuchania świadków, jednakże przepis ten — jako wyjątkowy — nie powinien być stosowany wówczas, gdy skorzystanie z niego prowadziłyby w konsekwencji do przekreślenia podstawowych zasad procesu karnego (2 II 1967 r. — V KRN 908/66).

Art. 477. Uznanie orzeczenia za nieważne nie powoduje nieważności dokonanych czynności procesowych (przesłuchania świadków, opinii biegłych itp.). Spisane z tych czynności protokoły podlegają odczytaniu na rozprawie w wypadkach określonych w art. 299 k.p.k. (10 XI 1966 r. — V, KRN 555/66).

Art. 385. Przepis art. 385 k.p.k. realizuje zasadę rewizyjności, która w polskim procesie karnym polega na tym, że po rozważeniu sprawy w kontekście zarzutów rewizyjnych, sąd rewizyjny bada sprawę niezależnie od tych zarzutów, w celu ustalenia, czy nie zachodzi oczywista niesprawiedliwość wyroku (26 XI 1966 r. — V KRN 892/66).

Art. 439. W razie umorzenia wyrokiem postępowania co do części oskarżonych, z jednoczesnym zaliczeniem kosztów postępowania w tej części na rachunek skarbu państwa i obciążeniem kosztami osób skazanych tym samym wyrokiem, każdy skazany ponosi taką część kosztów postępowania, która wyłącznie jego dotyczy, chyba że zachodzą warunki solidarnej odpowiedzialności. W tym ostatnim przypadku skazani odpowiadają solidarnie za koszty czynności, które dotyczyły ich samych i łącznie tych oskarżonych, przeciwko którym postępowanie umorzono (7 I 1967 r. — VI KZP 28/66).

Ustawa z 18 VI 1959 r. o odpowiedzialności karnej za przestępstwa przeciw własności społecznej (Dz. U. nr 36, poz. 228)

Art. 2. Kradzież mienia społecznego z zamkniętego na kłódkę pomieszczenia przy użyciu dopasowanego klucza do tejże kłódki, jeśli sprawca działał ze z góry powziętym zamiarem zagarnięcia tym sposobem mienia społecznego, wyczerpuje znamiona przestępstwa z art. 2 § 2 lit. b ustawy z dnia 18 VI 1959 r. (3 XII 1966 r. — VI KZP 42/66).

Ustawa z dnia 17 VI 1959 r. o hodowli, ochronie zwierząt łownych i prawie łowieckim (Dz. U. nr 36, poz. 228)

Art. 55. Polowaniem w rozumieniu ustawy z 17 VI 1959 r. o hodowli, ochronie zwierząt łownych i prawie łowieckim jest tropienie, ściganie, strzelanie oraz łowienie sposobami dozwolonymi zwierzyny żywej. Natomiast zabicie zwierzyny łownej za pomocą np. kija nie jest polowaniem, lecz może stanowić wejście w posiadanie zwierzyny łownej, o którym mowa w art. 55 pkt 8 wyżej wymienionej ustawy (15 IX 1966 r. — Rw 692/66).

Ustawa z 2 XII 1960 r. o kolejach (Dz. U. nr 54, poz. 311)

Art. 40. Konduktorzy PKP, powołani do ochrony porządku publicznego na kolejach (art. 40 ustawy o kolejach Dz. U. nr 54, poz. 311, oraz § 28 pkt 1 rozporządzenia Ministra Komunikacji z 13 I 1962 r., Dz. U. nr 8, poz. 39), podlegają ochronie z art. 4 ustawy z 22 V 1958 r. o zaostrzeniu odpowiedzialności karnej za chuliństwo (Dz. U. nr 34, poz. 152). (6 IV 1967 r. — V KRN 47/67).

Zebrął
Stefan Kalinowski

ORZECZNICTWO SĄDU NAJWYŻSZEGO W SPRAWACH ZE STOSUNKU PRACY I O ZAOPATRZENIE EMERYTALNE

Dekret z 25 VI 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. z 1958 r., nr 23, poz. 97, i z 1965 r., nr 14, poz. 98)

Art. 11 i 57. Okresu pobierania zasiłków chorobowych, przypadającego na czas po ustaniu stosunku pracy, nie zalicza się do okresu nieprzerwanego zatrudnienia (wyrok z 11 X 1966 r. — III URN 32/66).

Art. 24. Odszkodowanie należne na podstawie art. 24 dekretu o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym osobie, która z tytułu wypadku w zatrudnieniu pobiera rentę inwalidzką i ma order uprawniający ją do przewidzianego w art. 59 ust. 1 dekretu 25% dodatku do renty, zmniejsza się o kwotę przyznanej jej renty wraz z powyższym dodatkiem (wyrok z 3 I 1967 r. — III PZP 38/66).

Art. 46. Sam fakt istnienia niezawinionej i niezamierzonej przez małżonków rozłąki, spowodowanej np. trwającymi działaniami wojennymi itp., nie uzasadnia uznania, że wspólność małżeńska została zerwana. Natomiast bierne zachowanie i godzenie się ze sprzeczną z celami i zadaniami związku małżeńskiego rozłąką, spowodowaną np. stałym przebywaniem każdego z małżonków w innym kraju, może przemawiać za nieistnieniem wspólności małżeńskiej (postanowienie z 3 II 1967 r. — III UZP 6/66).

Art. 58. Pracownik posiadający tytuł naukowy, lecz pracujący w Muzeum Narodowym w Poznaniu, a więc w instytucji nie będącej placówką naukową w rozumieniu ustawy z 17 II 1961 r. o instytutach naukowo-badawczych (Dz. U. nr 2, poz. 60) i zatrudniony w charakterze kustosza, a więc nie w charakterze pracownika naukowego, nie ma prawa do dodatku naukowego z art. 58 dekretu o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym. Zasada ta wynika z uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 20 XII 1963 r., III PO 13/63 (wyrok z dnia 21 IX 1966 r. — III URN 16/66).

Art. 87 ust. 2 pkt 2. Renciście nie pracującemu, któremu na podstawie art. 87 ust. 2 pkt 2 dekretu została od 1 VII 1958 r. przyznana renta inwalidzka w wy-

sokości określonej dla inwalidów II grupy, nie można obniżyć tej renty z tego tylko powodu, że obecny stopień inwalidztwa odpowiada III grupie inwalidów (wyrok z 8 VIII 1906 r. — III URN 21/66).

Dekret z 9 I 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin (Dz. U. z 1958 r. nr 55, poz. 273)

Art. 3 i 18. Rencista, któremu przyznano kolejową rentę inwalidzką z ust. 1 albo 2 art. 3 dekretu o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych, ma prawo do zmiany tej renty na kolejową rentę starczą, jeżeli spełnia warunki określone w ust. 1 art. 18 tego dekretu (wyrok z 22 XII 1966 r. — III URN 36/66).

Art. 41 ust. 3. Stwierdzenie przez komisję rehabilitacyjną przy Ministerstwie Komunikacji, że powołanie pracownika kolejowego na badanie lekarskie nie było podyktowane względami słuszności, lecz nastąpiło pod naciskiem i w rezultacie tego został on skrzywdzony, oznaczać może tylko i wyłącznie niesłuszne zwolnienie ze służby kolejowej (wyrok z 7 II 1966 r. — III PU 22/65).

Ustawa z 19 XII 1963 r. o ustroju advokatury (Dz. U. nr 57, poz. 309)

Art. 77. Ani przepisy o ustroju advokatury, ani też przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z 4 III 1964 r. w sprawie ubezpieczenia społecznego adwokatów-członków zespołów adwokackich i ich rodzin (Dz. U. nr 10, poz. 62) nie tworzą odrębnego systemu emerytalnego, wobec czego nie można na podstawie tego rozporządzenia przyznać renty starczej adwokatowi, któremu już przyznana została renta starcza na podstawie dekretu o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników; renta z tego dekretu może mu być tylko ponownie przeliczona, jeżeli spełnione zostały warunki określone w art. 17 i 32 dekretu o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym (wyrok z 22 II 1967 r. — III URN 41/66).

Dekret z 14 VIII 1954 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. nr 23, poz. 98 ze zmianami)

Art. 26 ust. 2 i 3. Przewidziane w art. 26 ust. 2 dekretu uprawnienia prezydium rady narodowej do kierowania inwalidy do pracy w zakładzie pracy nie dotyczy spółdzielni pracy, które prowadzą działalność gospodarczą opartą na osobistej pracy swych członków, przyjmowanych wyłącznie w trybie przewidzianym w statucie. Wyłączenie to wyklucza w konsekwencji stosowanie dyspozycji art. 26 ust. 3 dekretu, w myśl którego zakład pracy może rozwiązać umowę o pracę z inwalidą wojskowym tylko z ważnych przyczyn i za pisemną zgodą prezydium rady narodowej (wyrok z 9 V 1966 r. — III PRN 32/66)

Ustawa z 13 XII 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i nadterminowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1963 r. nr 55, poz. 299)

Art. 15 ust. 3. Przepisy dekretu o amnestii z dnia 20 VII 1964 (poz. 174 Dz. U.) nie unicestwiają skutków zwolnienia oficera z wojskowej służby zawodowej w przypadku skazania go prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności (art 56 pkt 6 ustawy z 13 XII 1957 r. o służbie oficerów sił zbrojnych, Dz. U. z 1958 r., nr 2, poz. 5), wobec czego zwolniony na tej podstawie oficer ma prawo do renty za usługę lat tylko w wysokości 50% kwoty obliczonej stosownie do ust. 1 lub 2 art. 15 wymienionej ustawy z 13 XII 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i nadterminowych oraz ich rodzin, chyba że zostałby spełniony warunek określony w ust. 4 art. 15 tej ustawy (wyrok z 22 III 1957 r. — III URN 2/67).

Art. 27. Nawrót inwalidztwa wywołanego skutkiem służby wojskowej nie uzasadnia przywrócenia prawa do renty inwalidzkiej z 13 XII 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i nadterminowych oraz ich rodzin (uchwała z 23 VI 1967 r.).

Prawo o sądach ubezpieczeń społecznych

Art. 296 § 2. Z podstawowych zadań Zakładu Ubezpieczeń Społecznych udzielania pomocy i świadczeń m. in. inwalidom wynika, a wymaga tego również ekonomika postępowania, aby w razie wydania decyzji wstrzymującej wypłatę renty inwalidzkiej z tytułu wypadku w zatrudnianiu przyznano równocześnie danej osobie rentę inwalidzką z innych przyczyn, jeżeli z akt rentowych wynika, że osoba ta ma prawo do takiej renty. Jeżeli jednak Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie rozpatrywał kwestii uprawnień tej osoby do renty inwalidzkiej z innych przyczyn niż wypadek w zatrudnieniu, okręgowy sąd ubezpieczeń społecznych nie może w tej kwestii — jako nie objętej postępowaniem organu rentowego orzekać w swym wyroku (wyrok z 14 X 1965 r. — III PU 16/65).

Zebrał

Tadeusz Wasylecki

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

Dekret z 25 VI 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. z 1958 r., nr 23, poz. 97, i z 1965 r., nr 14, poz. 98)

Art. 7. Okres przebywania w areszcie tymczasowym, w którym pracownik otrzymywał zgodnie z okólnikiem Prezesa Rady Ministrów z 15 V 1952 r. (M. P. nr A-44, poz. 634) połowę swego wynagrodzenia, zalicza się do okresów zatrudnienia tylko w przypadku umorzenia postępowania karnego lub wydania wyroku uniewinniającego (wyrok z 10 VIII 1966 r. — II TR 1780/65).

Art. 8 ust. 1 pkt 2. Podjęcie studiów w szkole wyższej po upływie urlopu dziekańskiego, w czasie którego student wykonywał zatrudnienie, nie jest równoznaczne z wstąpieniem do szkoły wyższej w rozumieniu art. 8 ust. 1 pkt 2 dekretu (wyrok z 10 X 1966 r. — I TR 650/66).

Art. 10. Przy częściowej odpłatności za wyżywienie otrzymywane przez pracownika Państwowego Domu Dziecka wlicza się do podstawy wymiaru renty różnicę pomiędzy określoną dla celów podatku od wynagrodzeń kwotą ustalonego szacunkowo ryczałtu (141 zł) a kwotą płaconą przez pracownika, a nie cały ryczałt (wyrok z 13 X 1966 r. — I TR 633/66).

Art. 11 a) Zmiana zakładu pracy z powodu jego reorganizacji, polegającej nie na redukcji etatu (stanowiska) zajmowanego przez danego pracownika, lecz na zmianie kwalifikacji wymaganych na tym stanowisku, stanowi przerwę w ciągłości zatrudnienia w rozumieniu art. 11 dekretu (wyrok z 28 X 1966 r. — III TR 141266).

b) Przejście nauczyciela za zezwoleniem władz szkolnych (art. 32 ust. 6 ustawy z 27 IV 1956 r. o prawach i obowiązkach nauczycieli — Dz. U. nr 12, poz. 63) ze służby nauczycielskiej do pracy w innym resorcie administracji państwowej nie jest „innym zarządzeniem” w rozumieniu art. KL ust. 4 pkt 1 dekretu (wyrok z 14 X 1966 r. — IV TR 1204/66).

Art. 12. Nieznaczne uszkodzenie zdrowia nie uzasadnia prawa do renty inwalidzkiej, chociażby nawet powodowało niemożność zajmowania dotychczasowego stanowiska w pracy zawodowej, lecz pozwala na zajmowanie szeregu innych stanowisk w danym zawodzie, zapewniających takie same lub stosunkowo nieznacznie obniżone zarobki. Sam fakt konieczności zmiany określonego stanowiska pracy, przy istnieniu możliwości wykonywania pracy na innych stanowiskach w danym zawodzie, czy też konieczność zmiany zakładu pracy albo nieznaczne obniżenie zarobków nie uzasadniają pobierania dożywotniej renty inwalidzkiej (wyrok z 20 I 1966 r. — IV TR 1036/65).

Art. 19 ust. 2 i 3. a) Osoba, która jako sierota pobierała rentę rodzinną i była świadoma obowiązku zawiadomienia organu rentowego o zawarciu związku (małżeńskiego, lecz obowiązku tego nie wykonała, ani też nie sprawdziła w organie rentowym, czy zawiadomienia tego dokonała jej opiekunka, na której ręce była wypłacana renta, obowiązana jest do zwrotu pobranej bezprawnie renty rodzinnej przez nieżyjącą już opiekunkę, albowiem wiedziała ona, że z chwilą zawarcia związku małżeńskiego utraciła prawo do renty rodzinnej (wyrok z 29 VII 1966 r. — III TR 583/66).

b) Błędne wypłacanie renty wskutek tego, że po wyroku Trybunału zmieniającym wyrok okręgowego sądu ubezpieczeń społecznych organ rentowy nie wydał nowej decyzji zgodnej z wyrokiem Trybunału i nie obniżył wysokości renty, lecz wypłacał nadaj rentę w wysokości ustalonej wyrokiem okręgowego sądu, nie dając żadnej podstawy organowi rentowemu do żądania od pracownika zwrotu nadpłaconych świadczeń (wyrok z 28 IX 1966 r. — I TR 895/66).

c) Błędne podanie wysokości zarobków pracownika w zaświadczeniu zakładu pracy nie uprawnia organu rentowego do żądania od pracownika zwrotu nadpłaconych świadczeń, chyba że pracownikowi można przypisać złą wolę w korzystaniu z takiego zaświadczenia (wyrok z 27 V 1966 r. — I TR 49/66).

Art. 22. Interpretacja pojęcia „pozostawanie na utrzymaniu” użytego w art. 22 dekretu pozostawiona jest orzecznictwu, gdyż pojęcie to nie jest identyczne z takim samym pojęciem użytym w art. 45 ust. 2 i 5 dekretu i do tego pojęcia nie mają zastosowania przepisy rozporządzenia z 24 VI 1958 r. w sprawie warunków, w jakich uważa się rodziców i męża za pozostających na utrzymaniu pracownika (Dz. U. nr 42, poz. 200. (Wyrok z 31 X 1966 r. — II TR 1482/65).

Art. 46 ust. 2. Okoliczność, że w dniu zawarcia związku małżeńskiego rencista był zatrudniony najemnie i wskutek tego miał zawieszony prawo do renty, nie daje podstawy do przyznania renty rodzinnej wdowie, jeżeli nie są spełnione warunki przewidziane w ust. 2 art. 46 dekretu (wyrok z 4 IV 1966 r. — II TR 141/66).

Art. 67. Jeżeli wniosek o przyznanie renty został przez wnioskodawcę cofnięty lub unieważniony przed wydaniem decyzji, dalsze postępowanie rentowe staje się bezprzedmiotowe (wyrok z 24 V 1966 r. — III TR 152/66).

Dekret z 14 VIII 1954 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1958 r., nr 23, poz. 98 w brzmieniu obowiązującym)

Art. 3 ust. 1. Jeżeli przyczyną inwalidztwa żołnierza, który został powołany do odbycia zasadniczej służby wojskowej, jest schorzenie powstałe w czasie przerwy w tej służbie, spowodowanej zarządzeniem wykonania kary pozbawienia wolności, żołnierz ten nie ma prawa do renty inwalidzkiej przewidzianej w wymienionym dekrete z 14 VIII 1954 r. Stosownie bowiem do art. 61 ust. 1 ustawy z 30 I 1959 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. z 1963 r. nr 20, poz. 108), żołnierz

zostaje w razie zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności zwolniony ze służby wojskowej, wobec czego inwalidztwo powstałe w czasie odbywania kary nie może być uważane za powstałe w czasie służby wojskowej, gdyż służba ta już wcześniej ustała (wyrok z 28 II 1966 r. — III TR 1872/65).

Art. 17 ust. 4. Ani przepisy dekretu o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych, ani też przepisy prawa o sądach ubezpieczeń społecznych nie przewidują ograniczenia kompetencji sądów ubezpieczeń społecznych w zakresie sprawdzania zasadności ustaleń wojskowych komisji lekarskich i komisji lekarskich do spraw inwalidztwa i zatrudnienia. Wprawdzie w myśl art. 17 ust. 4 dekretu o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych związek niezdolności do pracy ze służbą wojskową ustalają wojskowe komisje lekarskie, zaś według § 8 ust. 1 rozporządzenia z 27 XI 1958 r. w sprawie orzekania o inwalidztwie i zaliczania do jednej z grup inwalidów (Dz. U. nr 73, poz. 368) orzeczenia komisji lekarskich służby zdrowia Ministerstwa Obrony Narodowej w zakresie związku zranień, kontuzji bądź schorzeń lub śmierci ze służbą wojskową są wiążące dla komisji lekarskich do spraw inwalidztwa i zatrudnienia, jednak nie można zgodzić się z poglądem że orzeczenia tych komisji są wiążące również dla sądów ubezpieczeń społecznych (wyrok z 25 III 1966 r. — IV TR 1912/65).

Ustawa z 28 V 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin (Dz. U. z 1958 r., nr 23, poz. 99)

Art. 2. Pracy pod ziemią w Muzeum Żup Krakowskich w Wieliczce (pomimo że muszą one być wykonywane pod dozorem górniczym, a pracownicy dozoru muszą mieć kwalifikacje przewidziane dla pracowników dozoru w kopalniach i uzyskać zatwierdzenie Urzędu Górniczego), nie można uznać za pracę górniczą w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 1—9 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin, ponieważ Muzeum nie jest zakładem górniczym w rozumieniu tych przepisów; nie jest ono też ani kopalnią, ani przedsiębiorstwem budowy kopalń lub robót górniczych wykonywanych dla kopalń.

Pracy w Muzeum nie można również uznać na podstawie art. 2 ust. 2 pkt 4 lit. d wymienionej ustawy za pracę równorzędną z pracą górniczą; nie jest ona bowiem wykonywana w jednostkach przemysłowych podległych centralnym władzom i urzędowi działającym w zakresie przemysłów określonych w art. 2 ust. 1 pkt 1—4 ustawy, tj. Ministerstwa Górnictwa i Energetyki lub Ministerstwu Przemysłu Chemicznego (wyrok z 14 X 1966 r. — III TR 368/66).

Dekret z 19 I 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin (Dz. U. z 1958 r., nr 55, poz. 273)

Art. 17. Udzielenie pracownikowi kolejowemu okresowego urlopu bezpłatnego na podstawie obowiązujących przepisów, w celu objęcia przez niego pracy w innym zakładzie pracy, z obowiązkiem powrotu do pracy na kolei po ukończeniu urlopu, nie może być uważane za przerwę w zatrudnieniu w rozumieniu art. 17 dekretu o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i art. 11 dekretu o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym, ponieważ zmiany zakładów pracy w takich przypadkach należy uznać za zmiany z powodu „innego zarządzenia” w rozumieniu art. 11 ust. 4 pkt 1 dekretu o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym, który to przepis ma odpowiednie zastosowanie przy ocenie warunków nieprzerwalności okresu zatrudnienia — art. 41 ust. 1 dekretu kolejowego (wyrok z 8 XII 1966 r. — III TR 1802/65).

Art. 25. Rencista, któremu zgodnie z ust. 2 art. 25 dekretu o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych wstrzymana została renta starcza z powodu skazania go prawomocnym wyrokiem na karę więzienia i utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych, a który po zwolnieniu z więzienia został po-

nownie przyjęty do pracy na kolei, ma prawo po przepracowaniu bez przerwy okresu trzyletniego domagać się przyznania kolejowej renty starczej. Brak bowiem rzeczowego uzasadnienia, aby rencistę kolejowego, który po skazaniu przebył w zatrudnieniu na kolei okres trzyletni, traktować gorzej niż pracownika, który może jeszcze nie przebył w zatrudnieniu na kolei minimalnego okresu wymaganego do uzyskania renty kolejowej i został skazany wyrokiem sądowym, a następnie podjął ponownie kolejowe zatrudnienie (wyrok z 15 V 1966 r. — III TR 73/66).

Ustawa z 29 III 1965 r. o ubezpieczeniu społecznym rzemieślników (Dz. U. nr 13, poz. 90)

Art. 20. Ustanowiony w art. 20 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rzemieślników warunek powstania inwalidztwa II lub I grupy w czasie trwania ubezpieczenia lub w <ciągu dwóch lat po jego ustaniu uznać należy za spełniony także w przypadku, gdy u rzemieślnika, który wprowadzie przed objęciem go ubezpieczeniem (1 VII 1965 r.) był już inwalidą II grupy, lecz wykonując nadal samodzielnie rzemiosło stał się inwalidą I grupy z powodu tego samego schorzenia, albo co najmniej inwalidą II grupy z powodu innego nowo powstałego schorzenia (wyrok z 17 VIII 1966 r. — III TR 1510/66).

Art. 41. a) Nie ma prawa do renty inwalidzkiej rzemieślnik, który wprowadzie po zaprzestaniu wykonywania rzemiosła pobierał do dnia wejścia w życie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rzemieślników stałe zasiłki z funduszków Związku Izb Rzemieślniczych, lecz stał się inwalidą II grupy dopiero po dniu wejścia w życie tej ustawy (wyrok z 28 V 1966 r. — III TR 917/66).

b) Wdowa po rzemieślniku, która razem z mężem prowadziła warsztat rzemieślniczy, a po jego śmierci uzyskała na podstawie art. 40 prawa przemysłowego zezwolenie na dalsze prowadzenie warsztatu, zaś po zlikwidowaniu tego warsztatu pobierała do dnia 30 VI 1965 r. stały zasiłek z funduszków Związku Izb Rzemieślniczych, nie ma prawa do renty starczej przewidzianej w ustawie o ubezpieczeniu społecznym rzemieślników, lecz tylko do renty rodzinnej (wyrok z 28 X 1966 r. — IV TR 57/66).

Prawo o sądach ubezpieczeń społecznych

Art. 1. Nie należy do właściwości sądów ubezpieczeń społecznych rozpatrywanie sporów o wypłatę rencistom przewidzianego w uchwale Rady Ministrów nr 187 z 20 VII 1965 r. (M. P., nr 43, poz. 239) ekwiwalentu za wzrost czynszów. Świadczenie to nie jest bowiem objęte art. 3 ust. 1 dekretu o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym, a więc nie wynika z uprawnień rentowych. Świadczenie to wynika ze stosunku najmu lokalu i celem jego jest zrekompensowanie wzrostu kosztów utrzymania z tytułu podwyżki czynszów. Spory o ten ekwiwalent rozstrzygają stosownie do § 1 ust. 4 i 5 i § 6 uchwały organy właściwe do rozstrzygania sporów o wysokość czynszów najmu (wyrok z 6 X 1966 r. — I TR 914/66).

Art. 136. Nie wpływa na bieg terminu do wniesienia skargi rewizyjnej okoliczność, że na żądanie strony, zastąpionej w postępowaniu przed okręgowym sądem ubezpieczeń społecznych przez ustanowionego przez nią pełnomocnika procesowego, wyrok został jej osobiście doręczony, a nie jej pełnomocnikowi (postanowienie z 20 IV 1966 r. — II TZ 2002/65).

Art. 306, 342 i 160. Nie jest dopuszczalne przywrócenie uchybionego terminu do wniesienia skargi rewizyjnej w przypadku nie zgłoszenia w terminie 7 dni od doręczenia wyroku żądania doręczenia wyroku wraz z uzasadnieniem, albowiem nie zgłoszenie takiego wniosku nie pociąga dla strony ujemnych skutków procę-

sowych. Od wyroku okręgowego sądu ubezpieczeń społecznych służy bowiem prawo wniesienia skargi rewizyjnej niezależnie od tego, czy stronie została doręczona tylko sentencja wyroku, czy też wyrok wraz z uzasadnieniem. Różnica jest jedynie ta, że od wyroku, co do którego nie żądano jego uzasadnienia w terminie, termin do złożenia rewizji biegnie od dnia, w którym upłynął termin do żądania uzasadnienia (wyrok z 24 VI 1966 r. — IV TR 2280/65).

Zebrat
Tadeusz Wasylecki

ORZECZNICTWO GŁÓWNEJ KOMISJI ARBITRAŻOWEJ

Kodeks cywilny z 23 IV 1964 r. (Dz. U. nr 16, poz. 93)

Art. 1 i 411. W stosunkach między jednostkami gospodarki uspołecznionej odbiorca, który zwrócił dostawcy należną karę umowną za zwłokę w wykonaniu dostawy, może żądać zwrotu bezpodstawnie zwróconej dostawcy kwoty.

Z motywów uzasadnienia:

[...] Zastosowanie w stosunkach między jednostkami gospodarki uspołecznionej zasady, iż świadczący nienależnie nie może żądać zwrotu świadczenia w przypadku, gdy wiedział, że nie był do świadczenia zobowiązany, w sytuacji, gdy nie należne świadczenie wywodzi się z roszczenia o kary umowne, prowadziłoby do możliwości obchodzenia przez kontrahentów umowy o dostawę przepisów o obligatoryjnym charakterze odszkodowań umownych w obrocie uspołecznionym (§ 1 ust. 2 zarządzenia przewodniczącego Komisji Planowania przy Radzie Ministrów z dnia 16 X 1959 r. w sprawie uzgodnień dostaw i ogólnych warunków dostaw związanych z obrotem z zagranicą pomiędzy jednostkami gospodarki uspołecznionej — M. P. nr 92, poz. 494, obowiązujących z mocy art. IX przepisów wprowadzających kodeks cywilny. [...]) (8 IX 1966 r. — 1-6631/66).

Art. 393 ust. 1. Jednostka gospodarki uspołecznionej wskazana w rozdzielniku do zamówienia na dostawę jako odbiorca towaru i płatnik należności uprawniona jest do domagania się wprost od dostawcy, który to zamówienie przyjął, wykonania dostawy, a w konsekwencji może także żądać od dostawcy zaspokojenia roszczeń związanych z niewykonaniem świadczenia (20 VII 1966 r. — BO-6229/66).

Art. 471. Wykonawca dokumentacji dla budowy statku prototypowego może być zwolniony od odpowiedzialności za spowodowaną usterkami dokumentacji zwłokę w oddaniu przez stocznię statku armatorowi, jeżeli stocznia budująca statek nie zapewniła sobie w umowie z armatorem odpowiedniej rezerwy czasowej na usunięcie usterek, które mogą ujawnić się w trakcie budowy i w czasie prób na wjeździe lub na morzu (19 I 1967 r. — 1-10544/66).

Ustawa z 18 VII 1950 r. Przepisy ogólne prawa cywilnego (Dz. U. nr 34, poz. 311)

Art. 77. Zamieszczona w umowie dostawy klauzula, opiewająca, że umowa ta będzie ważna po zatwierdzeniu ceny, nie może być uznana za warunek, od którego ziszczenia się uzależniona byłaby skuteczność prawna umowy

Z motywów uzasadnienia:

[...] W związku z powoływaniem się rewizji na zamieszczoną w umowie stron klauzulę: „Umowa ważna po zatwierdzeniu ceny”, stwierdzić należy, że klauzuli tej nie można przyznać waloru warunku, od którego ziszczenia się uzależniona była

skuteczność prawną umowy. O warunkach można by ewentualnie mówić wówczas, gdyby strony uzależniły skuteczność umowy od tego, czy organ powołany do ustalania cen ustali (zatwierdzi) cenę przedmiotu dostawy w jakiejś oznaczonej wysokości, np. w takiej właśnie wysokości, jaka została określona w umowie, względnie że ustali cenę w wysokości takiej, jak wskazana w umowie lub niższej (co byłoby dopuszczalnym warunkiem zastrzeżonym na korzyść odbiorcy) lub też, że ustali ją w wysokości wskazanej w umowie lub wyższej (co stanowiłoby dopuszczalny warunek zastrzeżony w interesie dostawcy). Ani lakoniczne brzmienie klauzuli zamieszczonej w umowie, o którą chodzi w sprawie niniejszej, ani też całość kształtu materiału sprawy nie pozwala jednak przyjąć, że strony, zawierając umowę, łączyły z tą klauzulą zgodnie którąś z wyżej wymienionych treści. Gdyby natomiast omawiana klauzula miała uzależniać powstanie skutków prawnych umowy od ustalenia (zatwierdzenia) w obowiązującym trybie jakiejkolwiek bądź ceny, to taki warunek należałoby uważać za niezastrzeżony, gdyż nie odpowiadałby on istocie pojęcia prawnego warunku, którym jest przyszłe zdarzenie niepewne (v. art. 77 obowiązujących w okresie objętym sporem przepisów ogólnych prawa cywilnego; por. także art. 89 k.c.). Skoro bowiem organ cenowy działa na wniosek producenta (dostawcy), to nie można przyjąć inaczej, jak tylko, że umowa o dostawę artykułu, na który nie było jeszcze ustalonej we właściwym trybie ceny, zawarta została przy założeniu, że dostawca uczyni to wszystko, co dla uzyskania ustalenia ceny będzie konieczne, przy takim zaś założeniu sam fakt wydania decyzji cenowej przez organ, który jest do ustalania cen powołany, za zdarzenie niepewne uważany być nie mógł. [...] (14 II 1906 r. — BO-165/66).

Kodeks morski (Dz. U. z 1961 r., nr 58, poz. 318)

Art. 98 § 2, 132, 135 § 2. Spedytor obowiązany do odbioru przesyłki w imieniu odbiorcy obowiązany jest rozpocząć wykonywanie swoich obowiązków od chwili w której przewoźnik jest gotów do wydania przesyłki. Brak zatem podstaw do obciążenia spedytora-odbiorcy odpowiedzialnością za zwłokę w dostarczeniu przesyłki w okresie, gdy przesyłka była zagubiona i przewoźnik nie był w stanie jej wydać (18 I 1967 r. — BO-6856/66).

Rozporządzenie Rady Ministrów z 3 V 1960 r. w sprawie organizacji państwowych komisji arbitrażowych i trybu postępowania arbitrażowego (Dz. U. nr 26, poz. 148)

§ 31. Niedopuszczalna jest droga postępowania arbitrażowego dla orzeczenia eksmisji dotychczasowego użytkownika z wywłaszczonej nieruchomości.

Z motywów uzasadnienia:

[...] Wykonanie wywłaszczenia polega na objęciu nieruchomości w posiadanie przez wnioskodawcę i na ujawnieniu prawa własności państwa do wywłaszczonej nieruchomości. Prawomocne orzeczenie o wywłaszczeniu stanowi tytuł wykonawczy do zastosowania w drodze zarządzenia egzekucyjnego środków przymusu administracyjnego w trybie rozporządzenia Prezydenta RP z dnia 22 III 1928 r. o postępowaniu przymusowym w administracji (Dz. U. nr 36, poz. 342 z późn. zm.), jeżeli właściciel lub użytkownik, jak w niniejszym przypadku, nie zezwala na objęcie nieruchomości przez wnioskodawcę. Na podstawie takiego tytułu wykonawczego organ do spraw wewnętrznych prezydium powiatowej rady narodowej wydaje, jako tzw. władza egzekucyjna, stosowne zarządzenie egzekucyjne w celu przymuszenia osoby odpornej do zaniechania oporu (vide: Walenty Ramus, *Prawo wywłaszczeniowe. Komentarz*, Wyd. Prawn. 1963, rozdz. 4).

Skoro zatem w przedmiocie żądania strony powodowej obowiązuje tryb postępowania administracyjnego, co wyłącza drogę postępowania arbitrażowego, to

Prezes OKA trafnie odrzucił wniosek na podstawie § 31 ust. 1 pkt 1 przepisów w sprawie trybu postępowania arbitrażowego. [...] (16 XI 1965 r. — III-9423/65).

§ 54. Jeśli w chwili wydawania orzeczenia w sporze przedumownym nie istnieje już techniczna możliwość ukształtowania stosunków prawnych między stronami z mocą wsteczną dla okresu, który już się zakończył, postępowanie arbitrażowe podlega umorzeniu. Wydanie orzeczenia kształtującego w tych warunkach byłoby prawnie wadliwe, gdyż nakładałoby na strony obowiązki niemożliwe do wykonania (24 XI 1966 r. — BO-10648—10651/66).

Zarządzenie przewodniczącego Komisji Planowania przy Radzie Ministrów z 2 IV 1963 r. w sprawie przydziałów, rozdzielników i uzgodnień dostaw oraz ogólnych warunków dostaw w obrocie krajowym pomiędzy jednostkami gospodarki uspołecznionej (M. P. nr 34, poz. 172).

§ 4 ust. 2 i § 36—38. Przy dostawie serii próbnej strony mogą na podstawie § 4 ust. 2 ogólnych warunków dostaw w obrocie krajowym ograniczyć w umowie odpowiedzialność z tytułu rękojmi za wady lub gwarancji, jednakże odpowiedzialność dostawcy z powyższego tytułu powinna być szersza niż przy dostawie prototypu,

Z motywów uzasadnienia:

[...] Niemniej przy dostawie serii próbnej można przyjąć, iż istnieją dla stron uprawnienia przewidziane w § 4 ust. 2 o.w.d., jak przy dostawie prototypu. Z § 12 uchwały nr 142 Rady Ministrów z dnia 11 IV 1962 r. w sprawie opracowywania i zatwierdzania dokumentacji technicznej konstrukcji nowych maszyn i urządzeń przeznaczonych do produkcji wielkoseryjnej lub masowej oraz niektórych maszyn i urządzeń szeregów, ważnych dla gospodarki narodowej (M. P. nr 38, poz. 179) wynika bowiem, że w serii próbnej mogą ujawnić się również wady konstrukcyjne i że dopiero wyniki badań z zachowania się prototypu i serii próbnej winny stanowić podstawę do zatwierdzenia dokumentacji na produkcję seryjną.

Przy dostawie serii próbnej odpowiedzialność dostawcy winna być jednak szersza niż przy dostawie prototypu, gdyż w zasadzie podstawowe wady maszyny lub urządzenia ujawniają się już przy badaniu prototypu (3 XI 1966 r. —I-11060/66).

§ 44 ust. 3. Dostawca owoców świeżych nie może skutecznie zarzucać, że odbiorca nie dochował przewidzianych w branżowych warunkach dostaw warzyw i owoców świeżych (M. P. z 1959 r., nr 88, poz. 456) terminów dokonania odbioru jakościowego i wezwania Państwowej Inspekcji Handlowej do przeprowadzenia ekspertyzy, jeżeli owoce zostały dostarczone przy użyciu własnych środków dostawy — wbrew umowie stron — w niedzielę.

Z motywów uzasadnienia:

[...] Powodowy dostawca, dostarczając towar — wbrew umowie stron — w niedzielę, postąpił niezgodnie — na co już słusznie wskazała OKA w motywach orzeczenia — z postanowieniem § 44 ust. 3 ogólnych warunków dostaw w obrocie krajowym (M. P. z 1963 r., nr 34, poz. 172), w myśl którego w przypadku użycia środka transportowego dostawcy towar powinien być dostarczony 'do miejsca wskazanego w umowie w normalnych godzinach pracy. To postanowienie o.w.d. w obrocie krajowym, w braku odpowiedniego przepisu w branżowych warunkach dostaw warzyw i owoców świeżych [...] (M. P. z 1959 r. nr 86, poz. 456), winno mieć zastosowanie przy wykonywaniu spornych dostaw (§ 6 ust. 12 zarządzenia przewodniczącego Komisji Planowania przy Radzie Ministrów z dnia 2 IV 1963 r. w sprawie przydziałów, rozdzielników i uzgodnień dostaw oraz ogólnych warunków dostaw w obrocie krajowym pomiędzy jednostkami gospodarki uspołecznionej — M. P. nr 34, poz. 172). Gdy tym samym, wskutek dostarczenia owoców, których

spór dotyczy, do magazynu odbiorcy w niedzielę, powodowy dostawca uniemożliwił natychmiastowe ustalenie jakości, owoców w drodze ekspertyzy rzeczoznawcy PIH, brak podstaw do stawiania zarzutów, że odbiorca nie dochował przewidzianych w przepisach b.w.d. warzyw i owoców świeżych [...] terminów dokonania odbioru jakościowego i wezwania PIH do przeprowadzenia ekspertyzy. [...] (19 XII 1966 r. — BO-10933/66).

§ 69. Okoliczność, że dostawca popadł w zwłokę w wykonaniu dostawy, nie zwalnia odbiorcy od zapłaty ceny obowiązującej w dacie faktycznego wykonania dostawy, chociażby cena ta była wyższa od ceny obowiązującej w okresie, w którym dostawy miały być wykonane.

Z motywów uzasadnienia:

[..] Zgodnie z § 69 ust. 1 ogólnych warunków dostaw w obrocie krajowym (M. P. z 1963 r., nr 34, poz. 172), jeżeli po zawarciu umowy wydane zostało zarządzenie o ustaleniu lub zmianie cen, kupujący powinien zapłacić cenę obowiązującą w chwili wydania przedmiotu dostawy, chyba że zarządzenie o zmianie cen stanowi inaczej lub wprowadza tylko cenę maksymalną. Zasadą zatem jest, że w rozliczeniu dostaw pomiędzy jednostkami gospodarki społecznej wiąże cena obowiązująca w dacie faktycznego wykonania dostawy (vide także art. 542 § 1 kodeksu cywilnego). Wbrew więc stanowisku zaskarżonego rewizją orzeczenia sam fakt, że dostawca popadł w zwłokę w wykonaniu dostaw nie zwalnia odbiorcy od zapłaty ceny obowiązującej w dacie faktycznego wykonania dostawy, choćby cena ta była wyższa od ceny obowiązującej w okresie, w którym dostawy miały być wykonane [...] (22 XI 1966 r. — BO-9811/66).

§ 76. Odstąpienie od umowy dostawy musi poprzedzić wyznaczenie dostawcy dodatkowego terminu jej wykonania i bezskuteczny jego upływ. Odstąpienie od umowy bez potrzeby uprzedniego wyznaczenia dostawcy terminu dodatkowego wymaga wykazania, że realizacja dostawy po upływie terminu umownego jest dla odbiorcy bezprzedmiotowa (20 VII 1966 r. — BO-6229/66).

§ 91. Jeśli dostawca w terminie przewidzianym na wykonanie umowy nie dostarczył artykułów wolnych od wad w zamian za nieprzyjęte przez odbiorcę artykuły wadliwe, to z upływem tego terminu znalazł się w zwłoce z wykonaniem dostawy, co skutkuje obowiązkiem zapłaty kary umownej przewidzianej w § 91 ust. 1 pkt 1 lit. c ogólnych warunków dostaw w obrocie krajowym (27 II 1967 r. — BO-13650/66).

Uchwała nr 72 Rady Ministrów z 5 II 1963 r. w sprawie cen artykułów nietypowych i opłat za nietypowe usługi (roboty) przemysłowe wykonywane na rzecz jednostek gospodarki społecznej (M. P. nr 17, poz. 96)

§ 2. Roboty izolacyjne przy budowie statków nie są objęte Katalogami Scalonych Norm Kosztorysowych i opartymi na tych katalogach cennikami robót budowlanych. Dotychczas na roboty izolacyjne przy budowie statków nie wydano cennika, a zatem są one robotami nietypowymi, których ceny powinny być ustalane w trybie określonym uchwałą nr 72 Rady Ministrów z dnia 5 II 1963 r. w sprawie cen artykułów nietypowych i opłat za nietypowe usługi (roboty) przemysłowe wykonywane na rzecz jednostek gospodarki społecznej (M. P. nr 17, poz. 96) (20 XII 1966 r. — BO-9232/66).

Zarządzenie Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z 14 IV 1958 r. w sprawie umów o roboty budowlano-montażowe wykonywane przez przedsiębiorstwa państwowe (M. P. nr 32, poz. 186 i z 1960 r., nr 7, poz. 33)

§ 66. Zmiana planu budownictwa mieszkaniowego rad narodowych wprowadzona przez prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej, w wyniku której nastą-

pilo skreślenie z planu danego budynku, stwarza dla inwestora podstawę do odstąpienia od umowy z wykonawcą robót budowlano-montażowych, nie pozbawia jednak wykonawcy robót, który nie podlega prezydium WRN prawa domagania się zapłaty odszkodowania umownego (20 XI 1966 r. — 11-7529/66).

Zarządzenie Przewodniczącego Komitetu Budownictwa, Urbanistyki i Architektury z 7 IX 1960 r. w sprawie zasad zawierania umów i dokonywania rozliczeń za prace projektowe wykonywane przez państwowe jednostki projektowania na rzecz jednostek uspołecznionych (M. P. nr 74, poz. 343)

§ 2. Sam fakt, że umowa o zastępcze pełnienie funkcji inwestora przewidywała nakłady na dokumentację projektowo-kosztorysową, nie stanowi wystarczającej podstawy do uznania, że umowa ta obejmowała również zlecenie nadzoru autorskiego. (12 XII 1966 r. — BO-9610/66).

Uchwała nr 20 Prezydium Rządu z 7 I 1955 r. — w sprawie robót na ulicach oraz placach i zieleńcach publicznych w miastach (M. P. nr 17, poz. 175).

§ 9. Przewidziana w uchwale nr 20 Prezydium Rządu z 7 I 1955 r., (M. p. nr 17, poz. 175) kara konwencjonalna za przekroczenie terminu zajmowania terenu ulicy należy się także w przypadku zajmowania terenu w związku z budową na nim jezdni i chodników.

Z motywów uzasadnienia:

[...] Zarówno postanowienia powołanej wyżej uchwały nr 20 Prezydium Rządu z dnia 7 I 1955 r., jak również wyjaśnienia Ministerstwa Gospodarki Komunalnej z dnia 30 IV 1966 r., na które powołała się OKA, nie dają podstaw do wyłączenia robót drogowych spod rygorów uchwały. Celem uchwały jest koordynacja wszelkich robót wykonywanych na ulicach oraz placach i zieleńcach publicznych w miastach, a więc także robót drogowych (vide § 1 i § 2). Wobec powyższego przepis § 9 uchwały dotyczący kar konwencjonalnych należy stosować także w przypadku zajmowania terenu ulicy z przekroczeniem terminu w związku z budową na tym terenie jezdni i chodników.

Stanowisko to potwierdziło Ministerstwo Gospodarki Komunalnej wyjaśniając w piśmie z dnia 25 XI 1966 r., że wykonawcy robót drogowych, polegających na przebudowie lub remoncie ulic, obowiązani są opłacać kary konwencjonalne, przewidziane w § 9 uchwały nr 20 Prezydium Rządu z dnia 7 I 1955 r., za cały teren ulicy zajmowany z przekroczeniem ustalonego terminu, to jest zarówno za część przebudowywaną lub remontowaną ulicy, jak i za te jej części, które nie podlegają remontowi lub przebudowie, lecz zostały zajęte jako niezbędne dla wykonania robót, na przykład za nie remontowaną część chodnika wykorzystaną na skład materiałów itp. [...] (28 XI 1966 r. — 11-10808/66).

Dekret z 25 VI 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. z 1958 r. nr 23, poz. 97)

Art. 26. Jednostka gospodarki uspołecznionej, która w myśl przepisów prawa cywilnego odpowiada za skutki zdarzenia powodujące wypłatę świadczeń na podstawie dekretu o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. z 1958 r., nr 23, poz. 97) i od której Zakład Ubezpieczeń Społecznych dochodzi zwrotu świadczeń na podstawie art. 26 powyższego dekretu, może w postępowaniu arbitrażowym podnosić wszelkie okoliczności, którymi mogłaby się bronić przed roszczeniem poszkodowanego, a zatem może także dowodzić że poszkodowany przyczynił się do wypadku, co powoduje obniżenie należnego od niej odszkodowania (art. 158 § 2 k.z., art. 362 k.c).

Z motywów uzasadnienia:

[...] Zgodnie z art. 26 dekretu o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin osoba, która w myśl przepisów prawa cywilnego odpowiada za skutki zdarzenia powodujące wypłatę świadczeń na podstawie dekretu, obowiązana jest zwrócić organowi przyznającemu renty wypłacone świadczenia, zaś uprawnieni do świadczeń zachowują prawo dochodzenia od osób odpowiedzialnych za skutki zdarzenia odszkodowania w granicach kwoty, o którą wynagrodzenie szkody należne w myśl przepisów prawa cywilnego przewyższa świadczenie należne na podstawie dekretu. Z powyższego przepisu wynika, że w zakresie wypłaconych świadczeń w związku z wypadkiem, za który odpowiedzialność ponoszą osoby trzecie (art. 26 powołanego wyżej dekretu), Zakład Ubezpieczeń Społecznych wstępuje w prawa poszkodowanego. Oznacza to, że w zakresie wypłaconych poszkodowanemu świadczeń ZUS nabywa tylko te uprawnienia, które służyły samemu poszkodowanemu w związku z czym w przypadku realizowania przez ZUS tych praw sytuacja prawna osoby odpowiedzialnej za skutki zdarzenia pozostaje bez zmian. W tym stanie rzeczy osoba, przeciwko której ZUS dochodzi zwrotu świadczeń na podstawie art. 26 wyżej wymienionego dekretu, może podnosić wszelkie okoliczności związane z wypadkiem, którymi mogłaby się bronić przed rozstrzeżeniem poszkodowanego, a zatem może dowodzić także faktu przyczynienia się poszkodowanego do wypadku, co w świetle art. 158 § 2 k.z. (obecnie art. 362 k.c.) powoduje obniżenie należnego od niej odszkodowania (19 X 1966 r. — BO-5022/66).

Ogólne warunki ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zatwierdzone decyzją Ministra Finansów z 20 II 1966 r., nr BP RMU/361/61

Ogólne warunki ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej nie dają podstawy do przyjęcia, że przedmiotem ubezpieczenia ryzyka prowadzenia przedsiębiorstwa — w braku szczególnej umowy uzasadnionej specjalnymi warunkami gospodarczymi — objęte są skutki ponoszenia odpowiedzialności za naruszenie umownych obowiązków.

Czy i w jakim stopniu naruszenie zobowiązań wynikających z konkretnego kontraktu (np. umowa o wykonanie eksperymentalnej obrabiarki) może być przedmiotem ubezpieczenia — podlega ocenie przy uwzględnieniu konkretnych okoliczności, a zwłaszcza ustaleniu, czy przerzucenie lub ograniczenie odpowiedzialności wykonawcy nie narusza zasad rozrachunku gospodarczego (14 XII 1966 r. — BO-8184/66).

Zebrat

Zenon Kłafkowski